

O Gottwaldově úloze v dějinách probíhají ve společnosti dlouholeté ostré spory. Velký vliv má dnešní propaganda, která rozhodně není Gottwaldovi nakloněná. Radí ho dokonce v různých organizovaných anketách k nejhorším postavám našich dějin. Podstatně jinak však pohlíželi na Gottwalda jeho současníci, a to nejen jeho příznivci, ale i jeho tehdejší protivníci. Ti přes časté srážky s ním uznávali Gottwalda jako velkou osobnost, přesahující rámec československé politiky.

Např. národní socialista Jaroslav Stránský se vyjádřil: „*I u odpůrců vzbuzuje respekt a úctu...*“ Jeho stranický kolega Prokop Drtina rovněž zdůrazňuje, že Gottwald prošel životní a politickou dráhu, „*jíž výjimečnost a jistou velkolepost nemůže upřít ani politický odpůrce.*“ Další národní socialista Hubert Ripka vyzdvihoval: „*Má dobrou paměť a vyniká stálou zvidavostí. Také tím se odlišuje od tolika a mnoha jiných, že se umí a že se chce stále učit. Lidsky je zvláště sympatický tím, že má smysl pro humor a rád se směje.*“

Lidovecký ministr Antonín Procházka napsal: „*Jeho demokracie je především budovatelská. Nezná neřešitelných problémů a je pevně přesvědčen, že rázností a vypětím energie lze vše zdolat.*“ Předák slovenské demokratické strany Ján Ursíny zdůrazňoval: „*Má v sobě lidské dobré jádro...umí porozumět druhému...dává možnost spolupráce.*“ A pravicový sociální demokrat Václav Majer ocenil: „*Sám byl dělníkem, těžce se probíjel životem a neodcizil se. Zůstal povahově tím, čím byl. Práce je smyslem jeho života. A celý život bojuje za to, aby práce byla ceněna nejvýše...*“

(...) Politická hnutí a jejich vůdci se prověřují v těžkých dobách. Ty nastaly nesporně při ohrožení fašismem. Zde je třeba si položit otázku, jak jednotlivé politické směry a jejich představitelé obstáli v rozhodujících chvílích při obraně republiky proti fašismu a za okupace, a jakou úlohu právě zde sehrál Klement Gottwald.

Přes počáteční nejasnosti o podstatě fašismu dalo komunistické hnutí jako jediné na světě odpověď, co dělat proti fašismu. Semknout všechny antifašistické síly - vytvořit jednotnou dělnickou a širokou lidovou frontu! Komunisté tehdy nejadekvátněji vyjadřovali celospolečenské zájmy.

Na podzim 1938 výrazně vzrostla autorita KSČ i samotného Gottwalda, a to nejen jako komunistického představitele, ale i jako významného československého politika. To nemohou popřít ani jeho odpůrci, i když volí formulace, aby si snad nezapadli. Např. „*První politické body získával komunistický vůdce až v době Mnichova. Tehdy konečně zabrala jeho demagogie a populismus.*“ Nebo: „*V době Mnichova byl Gottwald velkou částí veřejnosti vnímán jako vůdce houfy, jenž nabízí republice naději,...*“

(...) Ani za okupace se rozhodně nestali nejdůslednějšími obránci československých zájmů takoví čelní předmnichovští politici jako např. Beran, Hodža, Zadina, Bechyně, Vavrečka a desítky jim podobných. O Gottwaldovi v době války napsali současní oficiální historici K. Kaplan a P. Kosatík: „*Během čtyř válečných let 1941-1945 nejenže posílila pozice celého moskevského exilu; sám Gottwald se proměnil z uznávaného vůdce jedné strany, jímž byl už v době před Mnichovem, v představitele národního odboje, kterého vedle členů KSČ uznávali i četní příznivci dalších stran. Měl pověst realistického státníka, schopného jednat všude tam, kde druzí pouze mluví; obecně rozšířené bylo i přesvědčení o tom, že Gottwald je schopen dojít při jednání ke kompromisu, který není výhodný jenom pro KSČ, ale je přijatelný pro všechny.*“ Je nesporné, že Gottwald v nejtěžších historických zkouškách našich národů plně obstál.

(...) Dnešní historici, kteří se pokoušejí psát o životech revolucionářů, vycházejí už a priori z toho, že komunističtí představitelé měli pohnutky „přízemní...*Jiný než vlastní zájem většina z nich nedovedla sledovat. Nebyli ani moudří...Poznání u nich nahradila lstivost...City...u nich byly falešné...Sama od sebe se jim dařila jen nenávisť...*“ A tak podobně.

(...) Gottwald pocházel z nejhudších poměrů. V dětství a mládí poznal na vlastní kůži sociální rozdíly, těžkou dřinu, v učení ve Vídni i národnostní ústrky. Jako prostý vojín zažíval také hrůzy první světové války. Bez možnosti absolvování vyšších škol získal vlastním studiem mimořádně široké všeobecné vzdělání, naučil se i německy, rusky, anglicky a pasivně francouzsky.

První politické zkušenosti Gottwaldovi přinesla účast v sociálně demokratické mládeži, v dělnické tělovýchově a potom i práce redaktora v komunistickém tisku na Slovensku a v Ostravě. Ve druhé polovině dvacátých let se stal představitelem bolševického směru, který tvořili jeho spolupracovníci Šverma, Slánský, Kopecký, Fried, Haken, Zápotocký a další. Na V. sjezdu KSČ v roce 1929 byl ve svých dvaatřiceti letech zvolen do čela KSČ. Dokázal vyvést stranu z krize a dát jí jasnou revoluční orientaci.

Nepřátelé o něm říkali, že je ultraradikál a sektář. Ale Gottwald to celou svou politikou vyvracel. Přesvědčovali se o tom i kapitalisté, když jeho nové vedení navázalo hned v letech velké hospodářské krize široké spojení s lidmi a organizovalo nezaměstnané i stávkující.

Gottwalda označovali také za bezduchého vykonavatele vůle Moskvy. Ani v těchto vztazích to Gottwald neměl snadné. Se svými názory v Kominterně několikrát narazil. Ta nedokázala vždy chápat specifiku jednotlivých zemí a respektovat jejich podmínky. Kromě Moskvy však neexistovala síla, která by byla schopna boj za socialismus účinně podpořit. Gottwald měl dané, historicky podmíněné mantinely, v nichž se snažil samostatně a aktivně působit. Přitom ale musel dělat kompromisy, často i ustupovat. Nejednou ke škodě věci i sama sebe.

Gottwaldovy postoje výstižně charakterizoval Zdeněk Nejedlý: „*Gottwald nikdy nebyl z těch, kteří se drali do popředí v našem veřejném životě...Je osobnost zcela jiného typu. Je vždy úplně pohroužen ve věc...Dlouho, pokud šlo o osoby, mluvílo se více o jiných, a čím náročnější to byli lidé, tím více. Ale stačilo, aby začalo jít vážně o věc, a hned se ozvalo jméno – Gottwald.*“

(...) Velkým úspěchem československého odboje byl projekt národní a demokratické revoluce - Košický vládní program, na kterém se dokázalo společně dohodnout Gottwaldovo vedení i představitelé buržoazie. Gottwald potom dále rozvíjel jeho zásady v úvahách o specifické cestě k socialismu. Měl k tomu mandát i jako předseda vlády, když KSČ zvítězila v prvních poválečných volbách v roce 1946.

Komunisté dělali politiku skutečně pro pracující. Gottwald byl stále mezi lidmi. Příznačné pro jeho projevy je, že nikdy nemluvil dlouho. V pár větách dovedl mistrně rozebrat situaci, jasně vysvětlit, co je třeba dělat. Dokazoval tím, že jasné politické cíle

umožňují jasné, zřetelné, srozumitelné vyjadřování. Nikdy také nemluvil o sobě, o své pravdě, o svých zásluhách.

(...) V únoru 1948 vyjádřila komunistům podporu většina obyvatelstva. Gottwald svými politickými schopnostmi tehdy předčil všechny vysoce vzdělané buržoazní protivníky. To mu nemohou upřít ani antikomunisté, i když to pochopitelně veřejně nepřiznávají a také mu to nikdy nezapomněli. Jen výjimečně se od nich lze dočíst: „*Bezprostředně po skončení krize doma ani v zahraničí nikdo nepochyboval, že její hladké rozřešení bylo především Gottwaldovou zásluhou.*“

S Gottwaldem, jako prvním dělnickým prezidentem je spojeno také vytvoření generální linie výstavby socialismu a počátky její realizace. Ve známých 10 bodech vytyčil Gottwald na IX. sjezdu KSČ v květnu 1949 základní úkoly budování socialismu v Československu. Směřovaly k hlavnímu cíli, aby se lidem v naší zemi žilo lépe.

(...) Výstavba socialismu byla zahájena v období zostřené mezinárodní situace, počínající studené války. Kapitalistické státy nepřetržitě prováděly organizovaný a koordinovaný nátlak proti socialistickým zemím. Dále se v knize dočteme, jak tato situace deformovala počáteční období budování socialismu, o Informbyru i kultu osobnosti.

Klement Gottwald byl v té době těžce nemocný. Na jeho zdraví se podepsaly roky nepřetržitě vysilující práce, předcházející srdeční selhání a v posledních letech snad i alkohol. Neměl již dřívější odolnost čelit vnějším i vnitřním tlakům, vypověděly nejen jeho fyzické, ale i psychické síly. Nedokázal se a pravděpodobně ani nemohl postavit se proti trestům, které postihly i jeho spolupracovníky a přátele. Vědomí odpovědnosti za toto dění přispělo jistě i k jeho předčasné smrti. Umírá 14. března 1953 ve svých nedožitých 57 letech.

Účelové nepřátelské texty o Gottwaldovi donekonečna připomínají „oběti komunismu“, ne již ale oběti kapitalismu. „Humanistickému“ prezidentovi Václavu Havlovi už např. nepřičítají oběti, které přinesla jeho amnestie a další jeho neblahé činy. Zůstává pro ně tabu i odpovědnost nositele Nobelovy ceny míry amerického prezidenta Baracka Obamy za rozvrácení zemí jako Libye, Irák, Sýrie a další, a za milióny obětí a uprchlíků bez domova.

(...) Nejde jim konečně o Gottwalda, jejich cílem je jednoznačně očernit socialismus. Oficiální historik Karel Kaplan (před lety pracovník ideologického aparátu ÚV KSČ), o Gottwaldovi např. napsal: „*Režim, který budoval, nevyžadoval vůdce se soucitem, lidskostí, ale s nenávisť, pomstou, krutostí a jinými vlastnostmi, které nezdobí lidský charakter.*“ To ale nápadně připomíná rysy současného uspořádání společnosti. Nynější zkorumpovaný kapitalistický režim potřebuje vymýtit všechny pozitivní vzpomínky na socialistickou minulost, aby se lidem jevil jako jediná přijatelná alternativa.

Gottwald prokázal talent i odvahu při bourání starého řádu i tvůrčí a budovatelské nadání. Přesto v posledních letech utrpěl i prohru, která byla v příkrém rozporu s jeho celoživotním směřováním. Svoji politickou činnost rozvíjel v nesmírně obtížném období, které do značné míry určovalo i jeho přístupy a řešení. Tím složitější bylo uchránit se před chybami a omyly. V jeho působení se odrážejí všechny rozpory doby, úspěchy i nezdary revolučního hnutí. Gottwald nikdy nedbal o svůj osobní prospěch, o nabytí majetku. Práci pro druhé věnoval všechny své síly. Jeho životní dílo nám napomůže při hledání cesty, kudy je třeba jít a čeho se vyvarovat.

